

УДК 657.1

Ярмолюк О.Ф.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Житомирського національного агроекологічного університету***Киян А.В.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Житомирського національного агроекологічного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

PECULIARITIES OF ACCOUNTING POLICY OF THE ENTERPRISE RESOURCE POTENTIAL

АНОТАЦІЯ

Розкрито основні проблеми облікової політики підприємства в частині формування інформації про ресурсний потенціал. Доведено, що ресурсний потенціал є єдиною системою матеріальних, нематеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Визначено, що облікова політика підприємства – це норми і правила, які гарантують достовірне розкриття обліково-економічної інформації щодо окремих ресурсів підприємства. У статті елементи облікової політики, що мають різні варіанти застосування, систематизовано та узгоджено з діючою нормативно-правовою базою. Використання представлених елементів облікової політики сприятиме формуванню достовірної облікової інформації про ресурсний потенціал підприємства для потреб управління та дозволить підвищити рівень обґрунтованості прийняття рішень щодо ефективності використання ресурсів.

Ключові слова: облікова політика, ресурсний потенціал підприємства, елементи облікової політики, матеріальні ресурси, нематеріальні ресурси, фінансові ресурси, трудові ресурси.

АННОТАЦИЯ

Раскрыты основные проблемы учетной политики предприятия в части формирования информации о ресурсном потенциале. Доказано, что ресурсный потенциал является единой системой материальных, нематериальных, трудовых и финансовых ресурсов. Определено, что учетная политика предприятия – это нормы и правила, которые гарантируют достоверное раскрытие учетно-экономической информации относительно отдельных ресурсов предприятия. В статье элементы учетной политики, которые имеют различные варианты применения, систематизированы и согласованы с действующей нормативно-правовой базой. Использование представленных элементов учетной политики будет способствовать формированию достоверной учетной информации о ресурсном потенциале предприятия для потребностей управления и позволит повысить уровень обоснованности принятия решений относительно эффективности использования ресурсов.

Ключевые слова: учетная политика, ресурсный потенциал предприятия, элементы учетной политики, материальные ресурсы, нематериальные ресурсы, финансовые ресурсы, трудовые ресурсы.

ANNOTATION

Discloses the main problems of accounting policy in part of the formation of information on resource potential. Proven resource potential is the only system of tangible, intangible, human and financial resources. Determined that the accounting policies of the enterprise are norms and rules that ensure proper disclosure of accounting and economic information concerning individual resources of the enterprise. In the article the accounting policies, which have a variety of applications, systematized and aligned with the current regulatory framework. The use of the presented elements of the accounting policy will be to promote the formation of reliable accounting information about resource potential of the enterprise

for management needs and will improve the level of substantiation of making decisions about resource efficiency.

Keywords: the accounting policies, the resource potential of the enterprise, the accounting policies, material resources, intangible resources, financial resources, human resources.

Постановка проблеми. Сталий розвиток підприємства значною мірою залежить від ефективного управління його ресурсним потенціалом. Сформувати повну, достовірну та максимально об'єктивну інформацію про наявні ресурси, обсяги їх використання можна за допомогою раціональної, обґрунтованої облікової політики підприємства. Облікова політика не лише встановлює єдині правила для учасників організації облікового процесу на підприємстві щодо формування інформації про існуючий ресурсний потенціал, а й одночасно є інструментом регулювання фінансових результатів від використання цих ресурсів у господарській діяльності, які розкриваються підприємством у фінансовій звітності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання облікової політики підприємства щодо окремих ресурсів останнім часом досліджували такі вітчизняні науковці, як Л.В. Білозор [1], О.Г. Бірюк [2], Л.Т. Богущька [3], О.С. Борисюк [4], Т.І. Єфіменко [5], О.П. Колумбет [6], В.А. Кулик [7], О.А. Наумчук [8], В.В. Скоробогатова [9] тощо. Проблему організації бухгалтерського обліку ресурсного потенціалу корпорацій поглиблено досліджували І.М. Вигівська та Л.Я. Шевченко [10]. Разом із тим, багато питань щодо формування облікової політики, як передумови накопичення та використання достовірної інформації про наявний ресурсний потенціал підприємства, залишаються невирішеними та вимагають подальших досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ресурсний потенціал є не звичайною сумою ресурсів, а єдиною системою матеріальних, нематеріальних, трудових та фінансових ресурсів, що всебічно використовуються підприємством у господарській діяльності. Отже, досліджувати елементи облікової

політики підприємства слід комплексно, враховуючи доцільність обраного способу обліку та прораховуючи можливі наслідки від використання сформованої інформації про той чи інший ресурс. Системний підхід до організації обліку ресурсного потенціалу сприятиме формуванню достовірної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні та систематизації елементів облікової політики підприємства щодо ресурсного потенціалу в системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування підприємством облікової політики в Україні регламентоване низкою нормативно-правових документів. Серед основних документів можна виділити: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [11], Лист «Про облікову політику» [12], Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [13].

За Законом [11] облікова політика являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності.

У загальному розумінні облікова політика – це сукупність прийомів та способів ведення бухгалтерського обліку, щодо яких чинним законодавством запропоновано декілька альтернативних варіантів та надано право підприємствам самостійно їх обирати задля правильного відображення фінансової інформації.

Облікова політика є елементом системи організації бухгалтерського обліку та визначає побудову бухгалтерської служби – форму організації бухгалтерського обліку, права та обов'язки головного бухгалтера, функції бухгалтерії та її взаємодію з іншими підрозділами підприємства, а також особливості ведення бухгалтерського обліку – форму ведення обліку, організацію документообігу, порядок проведення інвентаризації, формування робочого плану рахунків тощо.

Усі принципи організації облікового процесу на підприємстві повинні фіксуватися у положенні про організацію бухгалтерського обліку або наказі про облікову політику.

Основними елементами організації обліку на підприємстві, які повинні бути зафіксовані у наказі, є:

1. Порядок організації бухгалтерського обліку (форма організації обліку; перелік осіб, відповідальних за якісне і своєчасне складання, подання фінансової, статистичної, податкової та іншої звітності);

2. Порядок ведення бухгалтерського обліку (форма ведення обліку – меморіально-ордерна, журнально-ордерна, проста, спрощена, автоматизована);

3. Робочий план рахунків та уведення податкових балансових і забалансових субрахунків, у тому числі щодо ресурсного потенціалу підприємства.

4. Організація документообігу і зберігання документів (перелік використовуваних первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку – типових або самостійно розроблених; графік документообігу та перелік посадових осіб, наділених правом підпису первинних документів; організація зберігання документів та облікових реєстрів, архівація документів);

5. Організація матеріальної відповідальності на підприємстві (перелік посад, для яких укладаються договори про повну або колективну матеріальну відповідальність; перелік осіб, з якими укладено такі договори; порядок укладення договорів для нових співробітників);

6. Періодичність і порядок проведення інвентаризації (склад постійної інвентаризаційної комісії; порядок формування робочих інвентаризаційних комісій; перелік об'єктів інвентаризації; документальне оформлення планових та позапланових інвентаризацій; періодичність і тривалість інвентаризації за кожним із об'єктів інвентаризації);

7. Бухгалтерський і податковий облік у філіях (перелік філій, виділених та не виділених на окремий баланс, присвоєння філії ідентифікаційного номера, права складання податкових документів; графік документообігу; перелік осіб, відповідальних за своєчасне складання і подання звітності) тощо.

Облікова політика підприємства регламентує організацію та методологію його обліково-аналітичної діяльності. Саме тому максимально ефективне використання ресурсів підприємства залежить не лише від того, наскільки професійно створені організаційні умови для ведення бухгалтерського обліку, а й від того, наскільки вмотивовано обрано той чи інший метод обліку.

Національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку не визначений сталий порядок формування інформації про ресурсний потенціал підприємства у наказі про облікову політику, тому керівництво підприємства за погодженням із власником або уповноваженим ним органом самостійно обирає сукупність методів щодо їх відображення в обліку.

Розглянемо ключові, на наш погляд, елементи облікової політики, які мають різні варіанти застосування та розкривають специфіку обліково-аналітичного забезпечення управління ресурсним потенціалом підприємства.

Базисною складовою ресурсного потенціалу є матеріальний потенціал, за допомогою якого відбувається інтеграція трудових, фінансових та нематеріальних ресурсів підприємства. До таких ресурсів належать такі активи підприємства, як інвестиційна нерухомість, основні засоби, інші необоротні активи, малоцінні необоротні матеріальні активи, виробничі запаси, біологічні активи, товари, готова продукція, незавершене виробництво тощо. У табл. 1 представимо елементи облікової політики за окремими об'єктами матеріальних ресурсів.

Представлений перелік елементів облікової політики не є вичерпним. Як свідчить аналіз

Таблиця 1

Елементи облікової політики щодо матеріальних ресурсів підприємства

№ з/п	Об'єкт обліку	Елементи облікової політики
1	Інвестиційна нерухомість	Оцінка об'єктів інвестиційної нерухомості: за справедливою або первісною вартістю
		Методи, склад комісії для визначення справедливої вартості інвестиційної нерухомості у розрізі об'єктів зазначеної нерухомості
		Критерії розмежування інвестиційної та операційної нерухомості для неподільних об'єктів
		Строки корисного використання об'єктів інвестиційної нерухомості, що враховуються за первісною вартістю, та склад комісії, яка визначатиме ці показники
		Ліквідаційна вартість об'єктів інвестиційної нерухомості, що враховуються за первісною вартістю
		Методи амортизації об'єктів інвестиційної нерухомості, що враховуються за первісною вартістю (прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий)
2	Основні засоби	Вартісний критерій розмежування активів між основними засобами і малоцінними необоротними матеріальними активами
		Строки корисного використання (експлуатації) та склад комісії, яка визначатиме ці строки
		Ліквідаційна вартість об'єктів основних засобів
		Методи нарахування амортизації основних засобів за об'єктами або групами об'єктів (прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий)
		Переоцінка основних засобів за об'єктами (чи буде проводитись переоцінка)
		Порядок списання витрат, пов'язаних з ремонтом та поліпшенням основних засобів (положення про ремонти та поліпшення із переліком робіт)
		Критерій суттєвості відхилення залишкової вартості від справедливої для цілей проведення переоцінки основних засобів
Періодичність зарахування сум дооцінки об'єктів 03, проведеної в бухгалтерії, до складу нерозподіленого прибутку (щомісячно, щоквартально, один раз на рік або разово при вибутті об'єкта основних засобів)		
3	Малоцінні необоротні матеріальні активи	Методи нарахування амортизації: прямолінійний, виробничий, «50% на 50%», «100%»
		Строки корисного використання (експлуатації), правила встановлення та склад комісії, яка визначатиме ці показники
4	Біологічні активи, сільгосппродукція	Одиниця обліку біологічних активів (окремий вид або група)
		Оцінка поточних і додаткових біологічних активів (за справедливою або первісною вартістю)
		Оцінка сільськогосподарської продукції при її первісному визнанні (за справедливою або виробничою собівартістю)
		Підхід до оцінки довгострокових біологічних активів (за справедливою або первісною вартістю)
5	Запаси	Методи та склад комісії для визначення справедливої вартості різних видів біологічних активів та сільгосппродукції
		Одиниця бухгалтерського обліку запасів (найменування запасів або однорідна група запасів)
		Порядок обліку транспортно-заготівельних витрат (включення таких затрат до первісної вартості конкретних найменувань, груп, видів запасів при їх оприбуткуванні або облік транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку з подальшим їх розподілом між запасами, що залишилися і що вибули, виходячи із середнього відсотка)
		Методи оцінки запасів при їх вибутті (ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, ФІФО, нормативних витрат, ціни продажу)
		Способи обліку товарів (купівельними цінами, цінами продажу)
		Способи обліку готової продукції (фактичною виробничою собівартістю, цінами продажу)
6	Необоротні активи та групи вибуття, що утримуються для продажу	Оцінка незавершеного виробництва (за сумою прямих матеріальних витрат, за сумою усіх витрат, за фактичною виробничою собівартістю, за нормативною собівартістю)
		Дата первісного визнання необоротних активів та груп вибуття, які утримуються для продажу (дата, коли до цих активів виконуються усі перераховані умови – очікується отримати економічні вигоди від їх продажу, а не від їх використання за призначенням; вони готові до продажу у їх теперішньому стані; їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх такими, що утримуються для продажу; умови їх продажу відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів; здійснення їх продажу має високу ймовірність, зокрема якщо керівництвом підприємства підготовлено відповідний план або укладено твердий контракт про продаж, здійснюється їх активна пропозиція на ринку за ціною, що відповідає справедливій вартості; або дата оприбуткування активів, (придбаних з метою продажу)

Джерело: узагальнено авторами

наукових публікацій, дослідники виокремлюють додаткові елементи облікової політики з огляду на їх значення та вагомість в обліково-аналітичному забезпеченні управління ресурсами підприємства.

Так, Л. Т. Богуцька серед складових облікової політики щодо інвестиційної нерухомості окремо виділяє порядок формування доходів і витрат від операцій з інвестиційною нерухомістю; методику аналітичного та синтетичного обліку об'єктів інвестиційної нерухомості; методику організації управлінського обліку операцій з інвестиційною нерухомістю [3, с. 65].

Борисюк О. С. пропонує в наказі про облікову політику щодо обліку необоротних активів закріплювати порядок контролю за наявністю та рухом необоротних активів, порядок аналітичного обліку та групування необоротних активів [4].

Наумчук О. А. для формування інформації про малоцінні необоротні матеріальні активи радить включити до елементів облікової політики спосіб вимірювання терміну корисного використання, а саме – у чому вимірюється термін корисного використання необоротних активів: у роках або в операційних циклах, а також тривалість цього циклу [8].

На думку О. П. Колумбет для посилення інформації про оборотні матеріальні активи до наказу про облікову політику у додатках рекомендує зазначати види, склад та структуру таких активів, норми закупівель, кількість партії та строки поставок, групи первинних документів, методи оцінки та вибуття запасів, відповідальних осіб за рух та використання оборотних матеріальних активів тощо [6, с. 244].

Отже, вибір методики обліку матеріальних ресурсів покладається виключно на саме підприємство з огляду на галузь, у якій воно задіяне, виду та характеру господарської діяльності підприємства, системи податкового обліку, внутрішніх потреб керівництва в інформаційному забезпеченні процесу управління ресур-

сами та задоволення інформаційних потреб зовнішніх користувачів.

Не менш важливе значення у системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством займає нематеріальна складова ресурсного потенціалу. Нематеріальні активи використовуються як у виробничих операціях, процесах використання праці, так й у інвестиційних і кредитних розрахунках. Нематеріальний ресурсний потенціал підприємства утворюється за рахунок наявних прав користування й власності, інформаційних ресурсів (програмного забезпечення, баз даних), активів інноваційного походження тощо.

У табл. 2 наведений типовий перелік елементів облікової політики щодо нематеріальних ресурсів підприємства, складений за існуючими рекомендаціями щодо облікової політики підприємства та діючими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Основи відображення в обліку та фінансовій звітності нематеріальних активів закріплено П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», проте зазначене положення не містить прямих рекомендацій щодо управління окремими групами нематеріальних ресурсів, наприклад, інформаційними ресурсами та інноваційними активами. Тому, на думку фахівців, такі положення повинні розкриватись окремо у наказі про облікову політику підприємства.

Л. В. Білозор до наказу про облікову політику пропонує додавати відомість нематеріальних активів із зазначенням вартості, строків корисного використання, їх призначення, а також розподілу за групами, а у додатках вказувати строки проведення інвентаризації нематеріальних активів, графік документообігу по обліку нематеріальних активів, перелік рахунків і субрахунків, які використовуються для обліку операцій з нематеріальними активами [1, с. 476].

Т. І. Єфіменко, досліджуючи інноваційні активи, зазначає, що методична складова облікової політики повинна розкривати порядок

Таблиця 2

Елементи облікової політики щодо нематеріальних ресурсів підприємства

№ з/п	Об'єкт обліку	Елементи облікової політики
1	Нематеріальні активи	Строки корисного використання (експлуатації) нематеріальних активів та склад комісії, яка визначатиме ці строки. Порядок встановлення зміни строку корисного використання об'єктів нематеріальних активів
		Ліквідаційна вартість об'єктів нематеріальних активів
		Методи нарахування амортизації (прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий)
		Переоцінка об'єктів нематеріальних активів в бухгалтерському обліку (чи буде проводитись така переоцінка)
		Критерій суттєвості відхилення залишкової вартості від справедливої для цілей проведення переоцінки нематеріальних активів
		Періодичність зарахування сум дооцінки нематеріальних активів до складу нерозподіленого прибутку (щомісячно, щоквартально, один раз на рік або разово при вибутті об'єкта нематеріальних активів)
		Порядок застосування методики визначення суми втрат від зменшення корисності нематеріальних активів та визначення вигід від відновлення корисності нематеріальних активів

Джерело: узагальнено авторами

формування первинної вартості активів інноваційного походження, методи амортизації або умови зменшення корисності таких активів; правила визнання витрат на поліпшення і вдосконалення інноваційних активів, порядок їх переоцінки та умови вибуття [5, с. 170].

Таким чином, наказ про облікову політику має містити сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку за кожною групою нематеріальних активів стосовно їх визнання та оцінки на підприємстві.

Наступний елемент ресурсного потенціалу – трудовий потенціал, включає як персонал підприємства, так й кадрову політику та систему мотивації праці. В обліковій політиці формується інформаційна база для прийняття управлінських рішень щодо зобов'язань та забезпечень підприємства, пов'язаних із витратами на персонал, соціальною підтримкою та захистом працівників (табл. 3).

Головними елементами облікової політики підприємства щодо трудових ресурсів, на нашу

думку, є перелік і порядок визнання виплат працівникам (поточних виплат, виплат при звільненні, виплат після закінчення трудової діяльності; виплат інструментами власного капіталу, інших довгострокових виплат) та видів забезпечень (виплат відпусток працівникам; додаткового пенсійного забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань; видів програм виплат працівникам). Решта інформації повинна відповідати запитам користувачів щодо розрахунків з оплати плати, виплат матеріальної допомоги, соціальних пільг, оплати відпусток та заохочувальних виплат, які обрало підприємство із переліку допустимих альтернативних варіантів.

Фінансова складова потенціалу підприємства розглядається як узагальнена характеристика фінансових можливостей та ресурсів, що знаходяться у розпорядженні підприємства. Фінансові ресурси можуть бути представлені у вигляді різних активів, але переважна їх частина – це грошові кошти, дебіторська заборгованість та фінансові інвестиції. У табл. 4 узагальнено еле-

Таблиця 3

Елементи облікової політики щодо трудового потенціалу підприємства

1	Ви- плати праців- никам	Форми і системи заробітної плати та інших виплат
		Перелік робіт, що підлягають нормуванню
		Склад поточних виплат працівникам та порядок визнання поточних виплат працівникам зобов'язаннями
		Визнання виплат при звільненні, по закінченні трудової діяльності, інших виплат працівникам
		Перелік об'єктів витрат на оплату праці працівникам (у тому числі на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів)
		Порядок визнання актуарних прибутків (збитків)
2	Забезпечення	Види забезпечень майбутніх витрат і платежів, що створюються на підприємстві (наприклад, забезпечення на оплату відпусток, додаткове пенсійне забезпечення або забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань), і порядок їх нарахування (за кожним видом забезпечення)

Джерело: узагальнено авторами

Таблиця 4

Елементи облікової політики щодо фінансових ресурсів підприємства

1	Операції в іноземній валюті	Офіційний курс гривні до іноземних валют та банківських металів при обліку операцій за безготівковими розрахунками (з 31 березня 2015 року курс НБУ діє протягом усього дня та зазначається в банківських документах, оформлених за підсумками операцій за день) Порядок визначення курсових різниць на дату операції (у межах суми операції або за монетарною статтею в цілому)
2	Відрадження	Визначення розміру добових для різних категорій працівників у співставності з нормами Податкового кодексу України (для обчислення ПДФО та військового збору) Інші положення щодо добових (наприклад, склад витрат за різними підрозділами підприємств та категоріями працівників)
3	Дебіторська заборгованість	Критерії визнання дебіторської заборгованості сумнівною або безнадійною та джерела отримання інформації Методи визначення резерву сумнівних боргів (застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості або коефіцієнта сумнівності) Визначення способу розрахунку коефіцієнта сумнівності (визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході; класифікація дебіторської заборгованості за строками непогашення; визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості в сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років), період спостереження (кількість років або кварталів) для розрахунку, підхід до угруповання дебіторської заборгованості за строками непогашення
4	Фінансові інструменти	Дата визнання фінансових активів, придбаних у результаті систематичних операцій (дата укладання або дата виконання контракту) База розподілу витрат за декількома операціями з інструментами власного капіталу між цими операціями (кількість акцій, сума операції тощо)

Джерело: узагальнено авторами

менти облікової політики щодо фінансових ресурсів підприємства.

Облікова політика, спрямована на регулювання питань обліку фінансових ресурсів підприємства, передбачає визнання способів та прийомів збору інформації не лише грошових потоків, а й усіх монетарних та змішаних активів підприємства. В. В. Скоробогатова виділяє наступні складові облікової політики щодо монетарних і змішаних активів: критерії розмежування змішаних активів на монетарні та немонетарні; методи оцінки монетарних і змішаних активів; порядок переоцінки монетарних і змішаних активів; методи визначення резерву сумнівних боргів [9, с. 39].

Чимало уваги науковцями приділено питанням дебіторської заборгованості. Зокрема, Бірюк О.Г. при складанні наказу про облікову політику радить виділяти наступні напрямки: при організації розрахунків з дебіторами – порядок організації та оформлення договірних відносин, склад і обсяг комерційної таємниці та порядок її захисту, розробку посадової інструкції бухгалтера, що здійснює облік розрахунків з дебіторами; при організаційно-технологічних аспектах – форму ведення бухгалтерського обліку; організацію документації і документообігу; організацію, умови й строки зберігання документів та облікових реєстрів на підприємстві; робочий план рахунків; в частині методичних аспектів – методи, способи і дату визначення величини резерву сумнівних боргів; порядок обліку резерву сумнівних боргів для різних видів поточної дебіторської заборгованості; методику визнання безнадійної дебіторської заборгованості; порядок списання безнадійної дебіторської заборгованості; класифікаційні групи поточної дебіторської заборгованості; порядок обліку векселів [2, с. 87].

Таким чином, переважна кількість дослідників обґрунтовує застосування в обліковій політиці додаткових обліково-аналітичних процедур, які необхідно закріпити у наказі з метою покращання інформаційного забезпечення управління матеріальними, нематеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами та досягнення максимально можливого економічного ефекту від їх використання.

Інформація про ресурсний потенціал підприємства не може вичерпно відображатись у наказі про облікову політику, оскільки сам наказ повинен бути стислим та розкривати чіткі, конкретні рішення за низкою груп питань. Тому до наказу про облікову політику доцільно складати відповідні додатки, що стосуються обліку ресурсного потенціалу підприємства, таких як робочий план рахунків бухгалтерського обліку, що охоплює рахунки, необхідні для ведення бухгалтерського обліку ресурсів підприємства; форми первинних облікових документів, за якими не передбачені типові форми; форми документів для внутрішньої бухгалтерської звітності; порядок проведення інвентаризації акти-

вів та зобов'язань підприємства; методи оцінки активів та зобов'язань; правила документообігу і технологію обробки облікової інформації; порядок контролю за господарськими операціями, пов'язаними із використанням ресурсів та ін.

Найбільш ґрунтовно робочий план рахунків бухгалтерського обліку у частині бухгалтерських рахунків для обліку ресурсного потенціалу розроблений І. М. Вигівською та Л. Я. Шевченко із застосуванням класифікатора (номенклатури) ресурсів за їх видами (Розділ 1 «Рахунки матеріальних ресурсів», Розділ 2 «Рахунки нематеріальних ресурсів», Розділ 3 «Рахунки фінансових ресурсів», Розділ 4 «Рахунки трудових ресурсів») [10, с. 27]. Окрім того, дослідниками запропоновано у провадження корпорацій Положення про ресурсний потенціал, що визначає сутність та види ресурсів, містить модель організації та ведення бухгалтерського обліку складових ресурсного потенціалу, його документальне забезпечення, послідовність контрольних заходів та аналітичних процедур [10, с. 32]. Вважаємо, що структура такого Положення може бути обрана за основу на будь-якому підприємстві, оскільки у ньому інтегровані положення облікової політики (у частині організації бухгалтерського обліку) та аналітично-контрольних функцій управління ресурсним потенціалом підприємства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Визначені конкретним підприємством підходи до первинного спостереження, вартісного виміру, поточного утримування та підсумкового накопичення інформації про ресурсний потенціал потребують висвітлення в обліковій політиці. В аспекті досліджуваної проблеми облікова політика підприємства – це норми і правила, які повинні гарантувати правильне розкриття обліково-економічної інформації щодо матеріальних, нематеріальних, трудових та фінансових ресурсів підприємства.

Запропоновані елементи облікової політики забезпечують системний підхід до накопичення достовірної облікової інформації про ресурсний потенціал підприємства для потреб управління та дозволяють підвищити рівень обґрунтованості прийняття рішень щодо ефективності використання матеріальних, нематеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку документів для первинного відображення господарських операцій, а також облікових реєстрів та внутрішньої звітності, необхідних для накопичення і систематизації інформації про ресурсний потенціал підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білосор Л. В. Нематеріальні активи як елемент облікової політики / Л. В. Білосор // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр.; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; [відп. ред. О. О. Беля-

- єв]. – Київ: КНЕУ, 2015. – Вип. 33: Проблеми управління у великотоварних промислових формуваннях. – С. 471-478.
2. Бірюк О. Г. Організаційні, технологічні та методичні аспекти формування облікової політики підприємства щодо розрахунків з дебіторами / О. Г. Бірюк // Молодий вчений. – 2014. – № 6 (1). – С. 84-88. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_6\(1\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_6(1)_22).
  3. Богуцька Л. Т. Інвестиційна нерухомість як об'єкт облікової політики підприємства [Електронний ресурс] / Л. Т. Богуцька // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – 2015. – Вип. 1 (2). – С. 64-67. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuues_2015_1\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuues_2015_1(2)_15).
  4. Борисюк О. С. Вплив облікової політики на ефективність використання необоротних активів [Електронний ресурс] / О. С. Борисюк // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7 (1). – С. 138-149. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2010_7\(1\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2010_7(1)_18).
  5. Єфіменко Т. І. Активи інноваційного походження: вдосконалення облікової політики підприємства / Т. І. Єфіменко // Інноваційна економіка. – 2014. – № 2. – С. 167-172. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_2_27.
  6. Колумбет О. П. Облікова політика в системі управління оборотними матеріальними активами / О. П. Колумбет // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. – 2014. – Вип. 27. – С. 236-244. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2014_27_35.
  7. Кулик В. А. Формування облікової політики підприємства щодо запасів [Електронний ресурс] / В. А. Кулик // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 3. – С. 191-195. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2012_3_40.
  8. Наумчук О. А. Формування облікової політики щодо малоцінних необоротних матеріальних активів [Електронний ресурс] / О. А. Наумчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.14. – С. 239-245. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlut_2012_22.
  9. Скоробогатова В. В. Облікова політика в аспекті відображення монетарних активів / В. В. Скоробогатова // Економіка. Фінанси. Право. – 2013. – № 1. – С. 38-40. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2013_1_13.
  10. Вигівська І. М. Проблеми організації бухгалтерського обліку ресурсного потенціалу корпорацій / І. М. Вигівська, Л. Я. Шевченко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2013. – Вип. 2. – С. 16-34.
  11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
  12. Про облікову політику підприємства: Лист Міністерства фінансів України від 21.12.05 р. № 31-34000-10-5/27793 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proaudit.com.ua/buh/oblikova/pro-oblikovu-politiku-list-ministerstva-finansiv-ukraini-vid-21-12-2005-r-n-31-34000-10-5-27793.html>.
  13. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_uchet_polit.aspx.